

Tuula Haatainen sd

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä päihteitä käyttävien äitien hoidon ja kuntoutuksen turvaamiseen (1 500 000 euroa)

Eduskunnalle

Ensi- ja turvakotien liitto (ETKL) on valtakunnallinen lapsi- ja perhejärjestö, jonka tehtävänä on auttaa turvattomissa oloissa eläviä lapsia ja perheitä sekä ehkäistä perheväkivaltaa. Liiton 30 jäsenyhteisöä eri puolilla Suomea tarjoavat ammatillista apua sekä vapaaehtois- ja vertaistukea perheille. Liiton Pidä kiinni® -hoitojärjestelmä tukee ja auttaa erityisesti päihdeongelmaisia odottavia äitejä ja vauvaperheitä, tarjoten ympärivuorokautista kuntoutusta ja avopalveluja näille perheille.

Sosiaalihuoltolain mukaan hyvinvointialueilla on vastuu tarjota päihdeongelmaisille äideille tarvittavaa apua, mutta monet hyvinvointialueet eivät ole pystyneet täyttämään tätä velvollisuutta. Pidä kiinni -ensikodit, joita Ensi- ja turvakotien liitto koordinoi, ovat olleet elintärkeitä näiden perheiden kuntoutuksessa. Päihteitä käyttävien odottavien ja vauvaperheiden kuntoutukseen pääsy on viime vuosina heikentynyt, vaikka päihteiden käyttö on lisääntynyt. Hyvinvointialueilla ei ole pystytty ohjaamaan näitä perheitä ympärivuorokautiseen kuntoutukseen riittävän tehokkaasti.

Pidä kiinni® -hoitojärjestelmä ainutlaatuinen suomalainen innovaatio ja se on ollut keskeinen osa päihteitä käyttävien odottavien äitien ja vauvaperheiden kuntoutusta yli 20 vuoden ajan, ja se toimii ensikotien, avopalveluyksiköiden ja koordinaatiotoimintojen kautta. Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistykset ylläpitävät seitsemää päihdeongelmien hoitoon erikoistunutta ensikotia ja kahdeksaa avopalveluyksikköä.

Ne odottavat perheet ja vauvaperheet, joiden päihdeongelma on niin vakava, että päihteiden käyttö jatkuu yrityksistä huolimatta, tarvitsevat välitöntä ja kohdennettua apua jo raskauden alkuvaiheessa. Hoitojakson viivästyminen vaarantaa joka päivä vauvan turvallisen kasvun ja kehityksen. Päihteiden käyttöön liittyvät pelot, häpeä ja syyllisyys estävät usein perheitä hakeutumasta avun piiriin. Siksi on erityisen tärkeää, että ympärivuorokautiseen kuntoutukseen pääsyä nopeutetaan ja perheille tarjotaan matalan kynnyksen palveluita, jotka mahdollistavat varhaisen tuen saannin. Ajoissa aloitettu kuntoutus vähentää sikiövahinkojen riskiä ja edistää perheiden hyvinvointia.

Suomessa noin 3 500–6 000 sikiövauvaa on vaarassa kärsiä vakavista vaurioista odottavan äidin päihteiden käytön vuoksi, ja hyvinvointialueilla ei ole riittäviä resursseja tällaisten perheiden kuntoutukseen. Ensi- ja turvakotien liitto on siksi ollut elintärkeä apu kuntien lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Talousarvioaloite TAA 311/2024 vp

Pitkäkestoisella ympärivuorokautisella Pidä kiinni® -ensikotikuntoutuksella pystytään tutkitusti muuttamaan vanhempien tilannetta sekä turvaamaan lapsen kasvuolosuhteet ja kehitys. Tulosten mukaan ensikotikuntoutuksen päätyttyä noin 85 % lapsista jatkoi elämäänsä yhdessä vanhempiensa kanssa.

Pidä kiinni® -järjestelmän rahoitus on tullut osittain valtionavustuksista, mutta valtion talousarviossa ei ole riittäviä määrärahoja päihdeäitien ympärivuorokautisen kuntoutuksen turvaamiseksi. Tämä aiheuttaa vakavaa epävarmuutta tärkeän kuntoutustyön jatkumiselle. Ilman riittävää valtion rahoitusta osa Pidä kiinni® -ensikodeista saattaa joutua lopettamaan toimintansa.

Valtion tuki on välttämätöntä sikiövaurioiden ja pitkäaikaisten huostaanottojen ehkäisemiseksi sekä äitien päihdeongelmien hoitamiseksi. Kuntoutuksen tulokset ovat merkittäviä: kahden kolmasosan osalta kuntoutus onnistuu niin, että äiti voi jatkaa vauvansa ensisijaisena huoltajana, ja päihdehaitat sekä huostaanotot vältetään.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta lisää 1 500 000 euroa momentille 33.03.63 päihteitä käyttävien äitien hoidon ja kuntoutuksen turvaamiseen.

Helsingissä 4.10.2024

Tuula Haatainen sd